

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 39/2000 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet samt om ändring av inkomstskattelagen för gårdsbruk

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 november 2000 en proposition med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet samt om ändring av inkomstskattelagen för gårdsbruk (RP 172/2000 rd) till finansutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner:

- LM 68/2000 rd — Maria Kaisa Aula /cent m.fl.: Lag om ändring av 8 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet
- LM 172/2000 rd — Olavi Ala-Nissilä /cent m.fl.: Lag om ändring av 31 § inkomstskattelagen.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts av finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- överinspektör Kari Aaltonen, finansministeriet
- överinspektör Marja-Liisa Manner, Skattestyrelsen
- direktör Tero Honkavaara, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- direktör Esko Kiviranta, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- juridiska ombudsmannen Anna Lundén, Företagarna i Finland r.f.

Centralhandelskammaren har sänt ett skriftligt utlåtande i frågan.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

I dagsläget finns det inga noggranna regler i lag för när näringsidkare och jordbruksföretagare får dra av i beskattningen kostnaderna för an-

vändning av en bil tillhörande de privata tillgångarna. Regeringen föreslår att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och inkomstskattelagen för gårdsbruk ändras så att näringsidkare och jordbruksföretagare får göra

ett extra avdrag när en bil som hör till de privata tillgångarna används i näringsverksamheten eller jordbruket.

Regeringen föreslår att det avdragbara beloppet skall motsvara maximibeloppet av den skattefria kilometerersättningen vid beskattningen av löntagare. Enligt förslaget höjs också avdraget på grund av den ökning av levnadskostnaderna som arbetsresan förorsakar så att det avdragbara beloppet motsvarar maximibeloppet av det skattefria dagtraktamentet i beskattningen av löntagare.

Om en arbetsresa i anknytning till näringsverksamheten leder till att de faktiska levnadskostnaderna ökar så mycket att de överstiger beloppet av en löntagares skattefria dagtraktamente, avdras de faktiska merkostnaderna för en tillfällig arbetsresa i form av naturliga avdrag för näringsverksamheten.

Enligt förslaget kan det nya avdraget göras endast för resor utanför det sedvanliga verksamhetsområdet. För att det extra avdraget skall be-

viljas krävs körjournal eller annan tillförlitlig utredning om hur många kilometer som körts med bilen.

Regeringen föreslår också en temporär ändring i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Den innebär att giltighetstiden för bestämmelsen för kreditinstitutens räntor på s.k. oreglerade fordringar förlängs. Sådana räntor skall inte heller i beskattningen för skatteår- en 2000—2002 räknas till skattepliktiga inkomster.

Lagmotionerna

Enligt lagförslaget i lagmotion LM 68/2000 rd kompletteras lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet med en bestämmelse om avdrag för resekostnader.

Enligt lagförslaget i lagmotion LM 172/2000 rd skall motsvarande bestämmelse tas in i inkomstkattelagen.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som nämnts i propositionen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet lagförslagen behövliga och tillstyrker dem.

Propositionen innehåller bestämmelser för dem som beskattas enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och enligt inkomstkattelagen för gårdsbruk. Däremot saknar den förslag till bestämmelser för dem som beskattas för förvärvsinkomster enligt inkomstkattelagen lika lite som särskilda bestämmelser för dem som bedriver skogsbruk.

Finansministeriets skatteavdelning uppger att det inte torde uppstå några missförhållanden eller oöverstigliga problem när det gäller beskattningen av personer som bedriver skogsbruk och frilansare. Regeringens proposition rubbar inte rätten för personer som bedriver skogsbruk och frilansare att dra av kostnader för inkomstens förvärvande, även om det i propositionen föreslås att det så kallade dagtraktamentsbeslutet för

företagare slopas. De som bedriver skogsbruk och frilansare får primärt dra av utgifter för inkomstens förvärvande utifrån en utredning de lägger fram. Enligt finansministeriets ståndpunkt går de inte heller miste om möjligheten till ett schematiskt avdrag om de underlåtit att lämna in en utredning.

Med en frilansarbetstagare avses vanligen en arbetstagare som under skatteåret samtidigt har haft flera arbets- eller uppdragsgivare. Så snart bestämmelserna för löntagare tillämpas på en frilansarbetstagare, är ersättningarna för resekostnader skattefria. Om frilansarbetstagaren inte är anställd i ett arbetsförhållande utan får arbets- eller bruksersättning, är ersättningarna för resekostnader skattepliktig inkomst. Men i det fallet kan de dra av utgifterna som utgifter för inkomstens förvärvande.

Även om rätten för dem som bedriver skogsbruk och frilansare att dra av utgifter för inkomstens förvärvande inte rubbas i den föreliggande

propositionen, stiger den inte heller så att den skulle motsvara den rätt till avdrag som näringsidkare och jordbruksföretagare får. I detta hänseende är propositionen inte neutral vad beträffar de olika företagargrupperna. Därtill komplicerar den skatteförvaltningens arbete.

Utskottet anser att regeringen bör arbeta vidare på att ta fram alternativ som jämställer alla företagargrupper när det gäller rätten att dra av utgifter för inkomstens förvärvande.

Lagstiftningstekniken i propositionen skiljer sig från den som använts för löntagarnas resekostnader. Avdragen görs som så kallade extra avdrag, som i kombination med de faktiska kostnaderna stiger till ett belopp som motsvarar maximibeloppet av den skattefria kilometerersättningen för löntagare. Regeringen har genom lösningen bl.a. velat försäkra sig om att ökningarna i levnadskostnaderna inte dras av flera gånger.

Även om skattetillsynsaspekten i sig är viktig, är den föreslagna bestämmelsestrukturen såvitt utskottet förstår rätt komplicerad att tillämpa i små företag. Det är högst sannolikt att man i praktiken får förenkla procedurerna. Ett flertal av de sakkunniga ansåg att det inte hade funnits något egentligt hinder för att lösa frågan om rätt till resekostnadsavdrag på lagnivå inte genom ett extra avdrag utan genom att ändra lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och inkomstskattelagen för gårdsbruk så att företagen kan dra av kostnaderna för arbetsresor antingen genom att uppge de faktiska utgifterna eller använda sig av ett schematiskt resekostnadsbelopp på samma sätt som löntagarna enligt 73 § inkomstskattelagen har rätt till. Detta är något som exempelvis en näringsidkare i varje fall har rätt till om han eller hon ombildar företaget till ett person- eller aktiebolag.

För att underlätta det praktiska arbetet för både skatteförvaltningen och de skattskyldiga bör skatteförvaltningen enligt utskottet lämpligen kunna ge anvisningar om tillämpningen bland annat så att de extra avdragen såväl vid själva beskattningen som i bokföringen i så hög grad som möjligt kunde jämföras med de skattefria dagtraktamentena och kilometerersättningarna för löntagare. Detta skulle bland annat

innebära samma förfarande med reseräkningar som för löntagare, och då kunde i synnerhet små kilometerersättningar, alldeles som för löntagare, också dras av som schematiska avdrag mot reseredovisningar. Detta, menar utskottet, betyder inte att det inte skulle krävas en körjournal eller någon annan tillförlitlig utredning om resorna.

Utskottet noterar att ett nytt begrepp införts i 10 c § 2 mom. inkomstskattelagen för gårdsbruk, "ordinarie verksamhetsområde i anslutning till lantbruket". Utskottet understryker att det alldeles särskilt bör följas upp hur denna bestämmelse tillämpas i praktiken.

Utskottet menar att man bör ge akt på hur tillämpningen sker i praktiken och att de skattskyldiga bör informeras för att missförstånd inte skall uppstå. Om det uppstår problem med tillämpningen, skall regeringen utan dröjsmål vidta åtgärder för att resekostnadsavdragen för näringsidkare också i lagtekniskt hänseende tillnärmas de avdrag löntagare får göra. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande*).

Vad beträffar de föreliggande motionerna ställer sig utskottet avböjande till dem.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet vördsamt

att lagförslagen godkänns utan ändringar,

att lagförslagen i lagmotionerna LM 68/2000 rd och LM 172/2000 rd förkastas och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att tillämpningen av lagändringarna följs upp i praktiken och att de skattskyldiga informeras för att risk för missförstånd skall undvikas. Vidare förutsätter riksdagen att reger-

ingen om det uppstår problem med tillämpningen vidtar åtgärder för att korrigera lagstiftningen så att näringsid-

karnas och gårdsbruksidkarnas reseavdrag tillnärmas löntagarnas avdrag i lagstiftningstekniskt hänseende.

Helsingfors den 1 december 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd (delvis)
medl. Olavi Ala-Nissilä /cent
Pirjo-Riitta Antvuori /saml
Timo Ihamäki /saml
Seppo Kääriäinen /cent
Markku Laukkanen /cent
Hanna Markkula-Kivisilta /saml
Tuija Nurmi /saml
Mauri Pekkarinen /cent (delvis)
Virpa Puisto /sd (delvis)
Ola Rosendahl /sv

Matti Saarinen /sd
Anni Sinnemäki /gröna
Sakari Smeds /fkf
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
Jorma Vokkolainen /vänst
ers. Kari Kantalainen /saml
Mikko Kuoppa /vänst
Mika Lintilä /cent (delvis)
Pauli Saapunki /cent (delvis).

Sekreterare vid behandlingen i delegationen var
utskottsrådet Arvo J. Kämppi.

RESERVATION

Motivering

Förslaget i utskottets betänkande om höjning av näringsidkares och jordbruksföretagares avdrag för resekostnader och dagtraktamenten till samma nivå som för löntagare är motiverat. Det hade visserligen varit lagtekniskt mer konsekvent och med tanke på den praktiska tillämpningen klara att gå in för den i lagmotion LM 68/2000 rd föreslagna löntagarmodellen, som bättre överensstämmer med författningstekniken, vilket också framgår av utskottsbetänkandets motivering.

I propositionen beaktas emellertid inte alls förvärvande av inkomster enligt inkomstskattelagen, d.v.s. bland annat skogsbruksidkare och frilansare.

I detta avseende bemöter förslaget inte olika företagargrupper neutralt. Skogsbruksföretagarna förorsakas till exempel likadana resekostnader som affärsföretagare och yrkesutövare, men det schablonavdrag de får enligt beskattningspraxis vore mycket mindre.

På grund härav föreslår vi i vår reservation i enlighet med lagmotion LM 172/2000 rd att de avdragsgilla kilometerersättningarna och de s.k. företagardagtraktamentena höjs också i fråga om förvärvande av inkomst enligt inkomstskattelagen. Det bör observeras att varken förslaget i utskottets betänkande eller förslaget i reservationen gäller ersättningar för resekostnader mellan den skattskyldiges bostad och ordinarie arbetsplats, t.ex. en skogsbrukslägenhet.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att det första och andra lagförslaget i utskottets betänkande godkänns i enlighet med betänkandet och

att dessutom med stöd av lagmotion LM 172/2000 rd godkänns 31 § och ikraftträdelsebestämmelsen som följer:

31 § (Ny)

Särskilda stadganden om naturliga avdrag

Den skattskyldige får utöver vad som ovan föreskrivs såsom resekostnader dra av de av skattestyrelsen med stöd av 73 § 2 mom. inkomstskattelagen fastställda skattefria dagtraktamentena för arbetsresor och belopp motsvarande maximibeloppen av skattefria kilometerersättning som skattestyrelsen fastställt i ovan nämnda beslut.

En förutsättning för det i 7 mom. avsedda avdraget är en körjournal eller annan tillförlitlig utredning om bilens användning för resor i anknäpning till förvärvande av inkomst. För att avdrag skall kunna beviljas förutsätts ytterligare att arbetsgivaren inte separat har ersatt kostnaderna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Helsingfors den 1 december 2000

Maria Kaisa Aula /cent
Olavi Ala-Nissilä /cent
Jukka Vihriälä /cent
Markku Laukkanen /cent

Seppo Kääriäinen /cent
Mauri Pekkarinen /cent
Pauli Saapunki /cent
Sakari Smeds /fkf

